

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«آداب سفر در اسلام»

□ دکتر حسین یاورى

□ زینب رجبی

سرشناسه	: یآوری، حسین، ۱۳۲۵-
عنوان و نام پدیدآور	: آداب سفر در اسلام/ حسین یآوری، زینب رجبی.
مشخصات نشر	: تهران: آذر: سیمای دانش، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۸ ص: مصور.
شابک	: 978-964-7901-66-6
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: مسافرت (اسلام) - آداب و رسوم
موضوع	: مسافرت - آداب و رسوم
موضوع	: مسافرت (اسلام) احادیث
شناسه افزوده	: رجبی، زینب
رده‌بندی کنگره	: BP ۲۵۴/۶/۱۲/۴ ۱۳۸۹
رده‌بندی دیوینی	: ۲۹۷/۶۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۲۳۰۳۹۶

آداب سفر در اسلام

دکتر حسین یآوری - زینب رجبی

انتشارات آذر

ناشر همکار انتشارات سیمای دانش

چاپ اول / ۱۳۸۹

تیراژ ۱۳۰۰ نسخه

لیتوگرافی باختر ۶۶۹۵۴۱۴۳

چاپ و صحافی فرشیه، یکتا

صفحه آرایشی موسسه مهراد

۶۶-۶۶-۷۹۰۱-۹۶۳-۹۷۸

978-964-7901-66-6

قیمت: ۵۰۰۰۰ ریال

سیمای دانش

انتشارات آذر

تهران - خیابان انقلاب - ابتدای خیابان ۱۲ فروردین - پلاک ۳۱۸ - تلفن ۱۵-۶۶۹۶۶۱۱۴-۶۶۴۶۴۷۷۹

انتشارات آذر: ۶۶۴۶۵۸۳۰

«کتابفروشی عصر دانش: ۶۶۴۹۳۷۰۱» «کتابفروشی پرهام: ۶۶۴۶۸۲۳۵»

این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر، نشر یا بخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

پیشگفتار:

«قل سیروا فی الارض فانظروا کیف بداء الخلق ثم الله ینشی النشاء الاخرة ان الله علی کل شی قدیر»
(سوره ی عنکبوت آیه ۱۹)
(ای رسول به مردم بگو که در زمین سیر کنید و بنگرید که خدا چگونه آفرینش را آغاز کرد و سپس خداوند جهان آخرت را ایجاد خواهد کرد که خداوند به همه چیز قادر و توانا است).

حرکت و سفر به منظور دیدن پدیده‌های ناشناخته و سرزمین‌های مختلف و مناظر جذاب طبیعت در نهاد انسانی نهفته است. از هیرباز همواره گروه‌هایی از انسان‌ها به خاطر دیدار بلادی دیگر، آشنایی با اقوام و جوامع مختلف بشری، مشاهده‌ی مناطق جذاب و دلفریب طبیعت و نیز داد و ستد کالاهای مختلف رنج سفر را بر خود هموار کرده‌اند و با وجود خطرات مختلفی که زندگی و مال آن‌ها را تهدید می‌کرد راهی مناطق دیگر دور و نزدیک می‌شدند.

بسیاری از ستارگان پر فروغ علم و دانش به منظور دسترسی به معارف عالی و سرچشمه‌ی لایزال حقیقت از سر و جان می‌گذشتند و رنج‌ها و سختی‌هایی می‌کشیدند و راهی سفر می‌شدند. در طول تاریخ گروه‌هایی از طالبان علم برای راه‌یابی به دانش، مرارت‌های فراوانی را متحمل می‌شدند تا بتوانند افق‌های دوردست را ببینایند و از محضر عالمان و رجال دانش بهره گیرند و به کشف رموز خلقت نایل آیند و براساس همین دستاوردها و موفقیت‌ها بود که سرزمین جدیدی کشف می‌شد و دایره‌ی داد و ستدها گسترش می‌یافت و روستاها و شهرها و راه‌ها و مراکز تجمعات انسانی از رونق بیشتری برخوردار شد. این‌گونه مسافرت‌ها تا انقلاب صنعتی اروپا به همین انگیزه‌ها ادامه داشت، اما پس از شکل‌گیری انقلاب صنعتی اروپا و ایجاد دگرگونی‌ها و تحولات عظیم در بسیاری از زمینه‌ها، مقدمات شکل‌گیری صنعت جهانگردی فراهم شد. صنعت جهانگردی، افزون بر اشتغال و درآمد زایی و ارتقاء سطح فرهنگ به مثابه‌ی پلی قلمداد شد که انسان‌ها و ملیت‌های گوناگون را به یکدیگر ارتباط می‌دهد و موجبات استحکام و پیوندهای اجتماعی ملل را فراهم ساخته و در بسط و گسترش روابط بین‌المللی و برقراری صلح جهانی نیز سهم به سزایی را ایفا می‌کند. هنگامی که صفحات تاریخ را ورق می‌زنیم به انسان‌های جسور، بی‌باک و اندیشمندی برخورد می‌کنیم که به منظور آشنایی با اقوام و ملل گوناگون، افزایش آگاهی‌های خود و نیز مقاصد ماجراجویانه رنج و مرارت سفر را بر خود هموار کرده‌اند و راهی سفرهای دور و نزدیک شده‌اند. اهدافی که این بزرگان و ماجراجویان در پی آن بودند با مقاصدی که جهانگردان امروز در پی آن هستند کاملاً متفاوت است. جهانگردان امروزی برای گذران اوقات فراغت و استراحت، زیارت و سیاحت، تفریح و تفرج، آشنایی با سایر فرهنگ‌ها و سرزمین‌ها و نیز دیدار از میراث فرهنگی و

تاریخی عازم بلاد دیگر می‌شوند. با وجود آن حرکت‌های جهانگردی را از دیرباز «از سال ۷۷۶ ق م.» یعنی از هنگام برگزاری نخستین المپیک یونان به خاطر داریم اما تحول را در این صنعت در دهه‌های اخیر شاهد هستیم.

سیر و سیاست با انگیزه‌ی صحیح و عقلایی، در قرآن کریم مورد تأیید و تشویق قرار گرفته و از مؤمنان خواسته شده که با مسافرت به گوشه و کنار جهان به سرنوشت ملت‌های گذشته بپایندیشند و عبرت گیرند: «او لم یسیروا فی الارض فینظروا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم» (روم / ۸) (آیا در زمین سیر نمی‌کنند تا بنگرند که عاقبت پیشینیان چگونه بوده است؟) امام صادق (ع) فرمود: در حکمت آل داود آمده است: انسان عاقل را سزد که جز با سه هدف مسافرت نرود:

(۱) توشه‌ای برای فردای قیامت برگیرد.

(۲) مخارج زندگی را تأمین و ترمیم کند.

(۳) از راه حلال لذت ببرد.

فهرست

مقدمه.....	۶
فصل اول- کلیات.....	۷
فصل دوم- نگاهی به پیشینه جهانگردی، اهمیت، فواید و انواع جهانگردی.....	۲۱
فصل سوم- اندر اهمیت، انواع و فواید سفر.....	۲۹
فصل چهارم- نکات کلی در سفر (براساس دستورات دینی).....	۵۳
فصل پنجم- امکام سفر و مضر در اسلام.....	۹۳
فصل ششم- جمع‌بندی از آداب، امکام و دیدگاه‌های شفافیت‌های اسلامی.....	۱۰۱
فهرست منابع و مآخذ.....	۱۱۷
ضمیمه (لغی).....	۱۱۹

در طول عمرم سفرهای بسیار زیاد و متعددی داشته‌ام. سفرهای زیارتی که از اوان کودکی با خانواده داشته‌ام و البته هنوز هم ادامه دارد. سفرهای کوتاه‌مدت و میان‌مدت پژوهشی و تحقیقاتی که امروزه تجربیات حاصله از آن سخت کمک و مددکارم شده است و سفرهای کوتاه‌مدت با دانشجویان خوبم که به عنوان استاد همراه مسافاتی را در داخل کشور عزیزمان پیموده‌ایم.

تمامی این سفرها، که دیگر قادر به شماره کردن آن نیستم را با توکل به خدا آغاز و با استعانت از "او" در تمامی طول سفر به پایان رسانده‌ام که خوشبختانه نه تنها با اتفاق ناگواری همواره نبوده که خاطرات خوبی را هم بر جای نهاده و از این رهگذر به اطلاعات بس ارزشمندی دست یافته‌ام و طبعاً بر تجربیات و اندوخته‌هایم بسیار افزوده است. بدون تردید لازمه‌ی هر سفری رعایت آداب آن با عنایت به موضوع سفر، مدت زمان آن و همراهانش دارد که ما مسلمانان در این رهگذر و از برکت دین مبین اسلام، به دستورات الهی، اواصر پیامبر عظیم‌الشان اسلام حضرت محمد (ص)، امیرمؤمنان حضرت علی (ع) و دیگر ائمه بزرگوارمان برای آغاز سفر، طول سفر و خاتمه‌ی آن، دسترسی داریم و نیک می‌دانیم که در هیچ جای دیگری به چنین نکات ظریف، جامع، دقیق، و خاص و نکته‌های باریک ولی بسیار مؤثر، مفید و نافع پرداخته نشده است.

از آن‌جا که در برنامه‌ی درسی دوره‌های کارشناسی مدیریت جهانگردی و رشته‌های مرتبط، درس آداب سفر در اسلام جایگاه خاصی دارد بر آن شدم تا با همکاری دانشجوی عزیز، فرهیخته و کوشنده و فعال خود، سرکار خانم زینب رجیبی که در حال اتمام دوره‌ی کارشناسی ارشد هستند، مطالب مورد نیاز برای درس مذکور که بتواند در امر خطیر تدریس مفید واقع شود را به رشته‌ی تحریر درآوریم. از این رو ضمن قدردانی از سرکار خانم رجیبی و تشکر از مسئولان انتشارات سیمای دانش و سپاس بیکران به محضر خالق همه‌ی زیبایی و خوبی‌ها این مجموعه را هم به پیشگاه مردم هنر دوست و متدین کشور عزیزم تقدیم می‌دارم.

حسین یآوری

آذرماه ۱۳۸۹